

Gyors hibajavítás IP hálózatokban

ENYEDI GÁBOR, RÉTVÁRI GÁBOR

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Távközlési és Médiainformatikai Tanszék
{enyedi, retvari}@tmit.bme.hu

Kulcsszavak: IP, hibajavítás, útválasztás, IPFRR, Not-via addresses

Bár az IP komoly fejlődésen ment át, továbbra is hiányzik belőle a hálózatban fellépő hibák gyors elkerülésének módszere.

Ezt a rést napjainkban az IP Fast Reroute (IPFRR) megoldások igyekeznek betölteni.

Cikkünkben áttekintjük a gyors hibajavítás alapelveit, majd ezen elveket a „Not-via addresses”-en, a legnagyobb támogatással rendelkező módszeren keresztül szemléltetjük. Egy teljes értékű Not-via tesztrendszer tervezése és vizsgálata során szerzett tapasztalataink alapján bemutatjuk a módszer erőnyeit és hibáit, valamint megoldási javaslatunkat ezen hibák javítására.

1. Bevezetés

Napjainkban az Internet előretörésével a kommunikáció egyre jelentősebb része ezen a médiumon zajlik. A fejlődésnek köszönhetően azonban az Interneten használt alkalmazások köre is jelentősen kiterjedt. A hagyományosnak mondható szolgáltatások mellett (e-mail, web) a felhasználók újabban (videó)telefonálásra, on-line játékokra, sőt televíziózásra is használni kezdik.

Ezen alkalmazások azonban az Interneten megszokott és jól kezelt elasztikus forgalommal szemben valós idejű követelményeket támasztanak, amellyel egyre nehezebb megbirkózni. A probléma oka az Internet Protocol (IP) alapvető működési elvéből, az úgynevezett *best effort* (legjobb szándékú) hozzáállásból fakad. Mivel a tervezés idején nem merülhetett fel a valós idejű forgalom átvitelének szükségessége, az IP hálózatok mind a mai napig kihívásokkal küzdenek a szolgáltatás minőségének biztosítása (Quality of Service, QoS) terén.

Az egyik legfontosabb még ma is megoldatlan feladat a valós idejű alkalmazások számára az esetlegesen felmerülő meghibásodások gyors kezelése. Ezt a jelenlegi IP hálózatok tipikusan valamilyen útvonalválasztó protokoll (OSPF, ISIS) segítségével reaktív módon végzik, a hiba létrejötte *után* felderítik a hálózat új topológiáját és átkonfigurálják az útválasztókat. Természetesen ez a megoldás jelentős időt vehet igénybe, a valós idejű alkalmazások által megkövetelt maximálisan 50-100 ms-mal szemben a rendszer helyreállása könnyen elérheti a másodperces, de speciális esetben akár a perces nagyságrendet is [1].

A helyzet azonban sokszor még ennél is rosszabb lehet. A jelenlegi hálózatokban ugyanis az IP szinten látható, esetlegesen meghibásodó linkek/csomópontok az esetek többségében rövid idő elteltével újra elérhetővé válnak [2] – ezt nevezzük tranzienis hibának –, ezzel a hálózat újabb átkonfigurálását kiváltva, holott lehet, hogy még az előző, a meghibásodás által kiváltott átkonfigurálás sem fejeződött be.

A következőkben először a megoldást jelentő *IP-alapú gyors hibajavítás* [3] (IP Fast ReRoute, IPFRR) alapvető tulajdonságait ismertetjük, majd a harmadik szakaszban rátérünk az ezen technikák közül legígéretebbnek tartott *Not-via addresses* [4] módszerre. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen készített Not-via tesztrendszerrel szerzett tapasztalatok alapján [5] ismertetjük ezen módszer előnyeit és hibáit, valamint az ezekre adott válaszukat. A következő fejezetben az általunk végzett mérések eredményeit ismertetjük, majd végül az utolsó részben összefoglaljuk az elmondottakat.

2. A hibajavítás gyorsítása

Az előzőekben áttekintettük a főbb okokat, amelyek az IP alapú hálózatok gyors hibajavítását szükségessé teszik. Ebben a fejezetben a gyors hibajavítás megvalósításának alapelveit ismertetjük, melyek megvalósítására példát a következő fejezetben a Not-via addresses-en keresztül mutatunk.

Az IP hálózatnak a meghibásodásokra történő lassú válasza az útvonalválasztásért felelős módszerek két alapvető tulajdonságára vezethetőek vissza: a jelenlegi rendszerek a hibákat reaktívan kezelik és rájuk globális választ adnak.

A reaktív hibajavítás során a rendszer csak akkor kezd el foglalkozni a hiba elkerülésének módjával, az útválasztók pedig csak azután kezdik az elkerülő utat kiszámolni, hogy a hiba létrejött. Az ezzel járó késleltetést azonban mindenképpen el kell kerülni, ennek érdekében egy gyors hibajavító eljárás csak proaktív megközelítésű lehet. Proaktív módon persze korlátlan mennyiségű, egyidejű meghibásodásra előre felkészülni lehetetlen, ezért az IPFRR módszerek tipikusan egyszerre csak egy meghibásodó erőforrás esetén működnek, több egyidejű meghibásodás esetén pedig hagyományos megoldásokhoz fordulnak.

Ha egy erőforrás kiesése állandónak bizonyul, akkor szintén a hagyományos megoldások kerülnek előtérbe és a hálózat az új topológia felderítése után átkonfigurálja magát, felkészülve egy újabb meghibásodás gyors javítására. Fontos megjegyezni, hogy az IPFRR módszereknek ekkor is nagy hasznuk van, hiszen segítségükkel biztosítható, hogy a szolgáltatás egy pillanatra se essen ki, hogy az átkonfigurálás alatt a csomagok továbbra is zavartalanul továbbíthatóak legyenek.

Globális válasz esetén a teljes hálózat, vagy annak egy jelentős része részt vesz a hiba kijavításában. Mivel azonban ez számottevő kommunikációt jelent, amihez időre van szükség, a globális válasz egy gyors hibajavító módszer számára elfogadhatatlan. Az IPFRR módszerek használata esetén tehát úgy kell megoldani, hogy a meghibásodott erőforrást a csomagok elkerüljék, hogy a meghibásodás közvetlen szomszédjain kívül más útválasztónak ne kelljen ismernie a meghibásodás tényét. Ezt nevezzük lokális válasznak.

Az 1. ábra a fenti elveket szemlélteti egy meghibásodott csomópont elkerülése során. Tételezzük fel, hogy a linkek költségei olyanok, hogy a legrövidebb út S-ből D csomópontba az S-H-G-F-E-C-D útvonal, a csomagok ezen kerülnek továbbításra. Ha az E csomópont elérhetetlenné válik, F csomópont (a meghibásodott erőforrás szomszédja) gyors hibajavításba kezd és visszaküldi a csomagot G csomópontnak. Mivel a hálózat gyors hibajavítást alkalmaz, így G nem továbbítja ismét a csomagot F-nek, hanem H-nak küldi, aki szintén nem G, hanem I irányába, a szaggatott nyilak által jelzett úton továbbítja azt. Miután a csomag elkerülte a meghibásodást, C csomóponttól folytathatja útját az eredeti útvonalon.

Nagyon fontos kiemelni, hogy sem G, sem pedig a javító úton található, a hibával nem szomszédos többi csomópont „nem tud” a meghibásodásról, ezen útválasztók állapota nem változik meg. Csupán az F és a C csomópontokban módosul a csomagtovábbítás – ezek az erőforrás közvetlen szomszédjai. Ha a meghibásodás állandónak bizonyul (bizonyos ideig nem áll helyre a kapcsolat), F és C elkezd hirdetni a meghibásodás

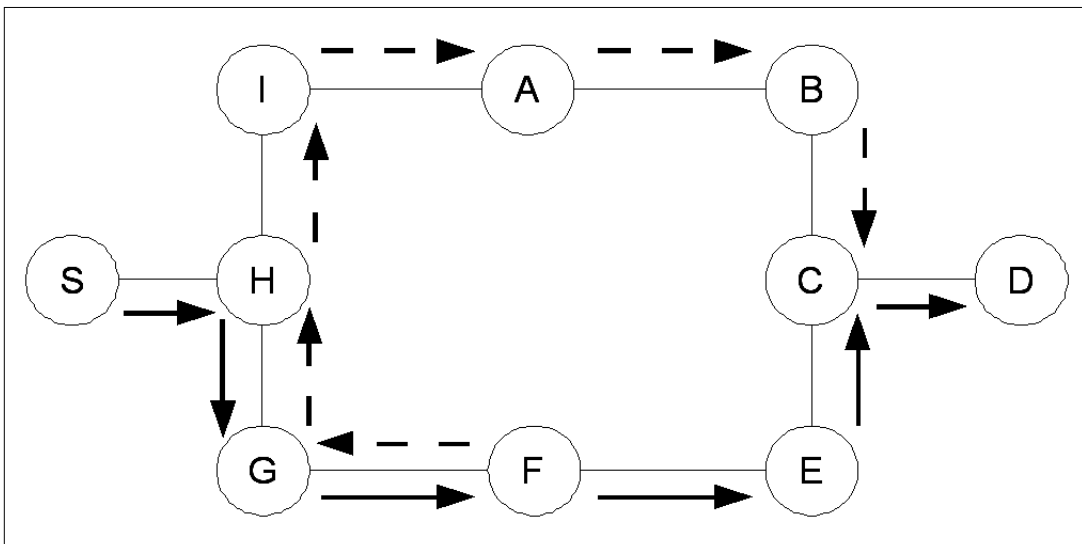
tényét, ám addig – akár másodperceken át – az összes csomag útja S-H-G-F-G-H-I-A-B-C-D lesz.

A fentiek alapján kitűnik, hogy az IP-alapú gyors hibajavító módszerek talán legfontosabb kérdése, hogy hogyan lehet ezt a fajta lokális átirányítást megvalósítani tisztán IP hálózat felett. Erre a kérdésre alapvetően kétféle válasz adható: a megoldások az elkerülő úton haladó csomagot vagy explicite megjelölik, vagy impliciten valahogyan következtetnek arra, hogy a csomag elkerülő úton van.

A csomag megjelölése többféleképpen történhet. Lehetséges a már meglévő fejlécbe elhelyezni a jelölést, amihez tipikusan a ToS (Type of Service) mező bitjei jöhetnek számításba [8]. A gyakorlatban azonban a bitek az IP fejlécben túl értékesek, így más módszerek elterjedése a valószínűbb. Könnyebben megvalósíthatóak azok a csomagokat megjelölő megoldások, amelyek nem a már meglévő bitek közül igyekeznek lefoglalni, hanem tulajdonképpen új biteket „vezetnek be” [4].

Bár először úgy tűnhet, hogy az IP fejléc kiterjesztése nem lehetséges, a valóságban IP-in-IP alagutazással és az ezzel járó új fejléccel ez a feladat megvalósítható. A külső IP fejléc célcíme – az a mező, amit a csomagtovábbításkor az útválasztók amúgy is figyelembe vesznek – az egyik legalkalmasabb hely a meghibásodások jelölésére. A gyakorlatban egy, a többi címtől jól elkülönülő javító címetert definiálnak és az ebbe eső célcímmel rendelkező csomagokra speciális helyzetüknek megfelelő továbbítási táblabeli bejegyzések vonatkoznak. Miután pedig a csomag sikeresen elkerülte a meghibásodást, a csomagot az alagútból egy, az eredeti továbbítási úton a meghibásodott eszköz utáni útválasztó veszi ki.

Természetesen felmerülhet, hogy mivel az IP címek napjainkban egyre értékesebbek, ezért egyre nehezebb szabad címhez jutni, komoly problémának tűnik a javításhoz szükséges elkülönülő címtér biztosítása. Valójában azonban – mivel az IPFRR módszerek tipikusan adott autonóm rendszeren (Autonomous System) belül működnek – erre a célra a privát címtartományba eső (192.168.0.0/16, 10.0.0.0/8) címek is felhasználhatóak.

1. ábra
Gyors hibajavítás szemléltetése.
Az egyszerű nyilak a normál továbbítás, a szaggatottak a gyors hibajavítás irányait jelölik.

Lehetőség van teljesen elkerülni a csomagok explicit megjelölését [1]. Ezen megoldások lényege, hogy a nem megszokott irányból (interfészen) érkező csomag érkezési irányából is következtetni lehet a meghibásodás helyére, azaz itt a jelölést a bejövő interfész adja. Ezen módszerek azonban bizonyos korlátokkal rendelkeznek; az ilyen megoldást használó rendszerekben többszörös hibák esetén szükségszerűen továbbítási hurkok alakulhatnak ki, ha a csomagok a meghibásodás nélküli hálózatban a legrövidebb utakat követik [7].

3. Not-via addresses

Az előzőekben ismertetésre kerültek az IP alapú gyors hibajavító módszerek alapvető tulajdonságai. Ebben a szakaszban a Not-via addresses nevű IPFRR megoldáson keresztül bemutatjuk ezen elvek egy lehetséges gyakorlati megvalósítását. Választásunk azért esett épp erre a módszerre, mivel jelenleg kétségtelenül a legnagyobb ipari valamint IETF támogatás a Not-via addresses mögött áll. A megoldásról részletesebb leírás [4]-ben található.

A Not-via addresses a lokálisan átirányított csomagokat alagutazás segítségével megjelölő módszerek közé tartozik. Elkerüléskor a speciális címtér egy eleme, mely a külső IP fejléc címe, egyszerre jelöli az alagút végpontját és az elkerülendő csomópontot – innen a megoldás neve. Az 1. ábra hálózatában az *F* által átirányított csomag címcímének jelentése „C not via E”, azaz „juttasd el C-be, de E-t nem érintve”.

Ezen a példán megfigyelhető a Not-via másik alapvető tulajdonsága: mivel nem lehet eldönteni, hogy a kapcsolat a link vagy a csomópont meghibásodása miatt szűnt meg, a módszer, ha teheti, mindig csomóponthibát feltételez, amivel persze akkor is célt ér, ha csak a link szakadt meg.

Az alagút végpontja Not-via-ban az úgynevezett next-next hop (NNH), azaz a meghibásodott elemet követő csomópont, hiszen a NNH várhatóan ép és közelebb van a célhoz, mint az alagút kezdőpontja. Abban az esetben, ha a next-next hop mégsem elérhető, vagy ha az alagútban lévő csomag továbbítása egy újabb meghibásodás miatt valahol nem lehetséges, a Not-via addresses nem végez ismételt hibajavítást, hanem eldobja a csomagot, így akadályozva meg egy esetleges továbbítási hurok kialakulását.

A hibára való proaktív felkészülés módszere igen egyszerű: az ép hálózaton érvényes útvonalak mellett az egyes csomópontok elhagyásával adódó gráfokon is rendre kiszámítjuk a legrövidebb utakat.

Bár a fenti alapelvek igen jól alkalmazhatóak, tesztrendszerünk elkészítése során mégis számos komoly problémával talákoztunk. Ezek közül a legfontosabb, hogy a Not-via addresses számos extra IP címet követel, melyek menedzselése, terjesztése a hálózatban nem megoldott. Az IP címek nagy száma arra vezethető vissza, hogy ezek a címek nem csak egy cél csomópontot jelölnek, hanem egyben magukban hordozzák azt az

információt is, hogy melyik csomópont hibásodott meg. Ez az információ pedig azt jelenti, hogy a szükséges címek száma már pont-pont hálózatok esetén is igen nagyra nőhet. Ha a hálózatban LAN is található, akkor a szükséges hibajavító címek száma a LAN-ban szereplő csomópontok számával négyzetesen skálázódik.

A másik fontos hiányosság, hogy számos legrövidebb út számításra van szükség. Bár bizonyos heurisztikák használatával ezek száma pár tucatra csökkenthető, azonban ez még mindig jelentős sebességcsökkenést jelent a jelenlegi egyetlen legrövidebb út számításához képest.

Ezen kívül a gyakorlati implementáció során sajnos kiderült, hogy bár az alapelvek igen egyszerűnek tűnnek, a valóságban számos speciális esetet kell figyelembe venni [6], melyek mind a fejlesztést, mind a már elkészült rendszerben esetleg szükséges hibakeresést jelentősen megnehezítik.

Mivel úgy véljük, hogy ezek a hátrányok jelentős szerepet játszanak abban, hogy a Not-via addresses és vele együtt az IP alapú gyors hibajavítás elterjedése továbbra is várat magára, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen elkészítettük az eredeti megoldás egy módosítását is. Lightweight Not-via [6] algoritmusunk ahelyett, hogy számos legrövidebb út számítását végezne, úgynevezett *maximálisan redundáns fákat* [9] keres a hálózat minden csomópontjához, mint célhoz és meghibásodás esetén ezeket használja.

Ezzel a módszerrel egyrészt a számítási komplexitást lecsökkentettük annyira, hogy megoldásunk számítási komplexitását a legrövidebb út számításához használt Dijkstra-algoritmus dominálja, ám ennél fontosabb, hogy megoldásunknak legfeljebb csak három IP címre van szüksége csomópontonként. Továbbá, bár már csomópontonként három cím is lineáris skálázódást tesz lehetővé, a legtöbb mai IP hálózatban egyáltalán nincs szükség Lightweight Not-via alkalmazása esetén plusz IP címre. Megoldásunk részletes ismertetésére területi korlátok miatt nincs lehetőség, ez [6]-ban található meg.

4. Teljesítményvizsgálat

Úgy véljük, hogy az IPFRR módszerek elterjedésének manapság nem technológiai, hanem bizonyos praktikus megfontolások szabnak gátat. Ennek bizonyítására elkészítettünk egy tesztrendszer, amely a Not-via addresses, illetve Lightweight Not-via addresses IPFRR módszer segítségével a gyakorlatban is működő gyors hibajavításra képes.

A prototípus rendszerben GNU/Linux-ot futtató PC-alapú útválasztókat használtunk. Az útválasztók az IP hálózatokban megszokott Open Shortest Path First protokoll (OSPF) segítségével mérik fel a topológiát, a szomszédok között, a kapcsolat esetleges megszakadásának jelzését pedig Bidirectional Forwarding Detection (BFD) valósítja meg. Részletes leírás a tesztrendszer felépítéséről [5]-ben olvasható.

Tapasztalataink megerősítették, hogy az IP-alapú gyors hibajavítás valóban igen gyors hibaelkerülésre képes. Tesztrendszerünkben a hibajavítás ideje soha nem volt nagyobb, mint 18,5 ms, míg a hagyományos OSPF alkalmazásakor ez az érték a körülményektől függően 120 ms és pár másodperc között változott.

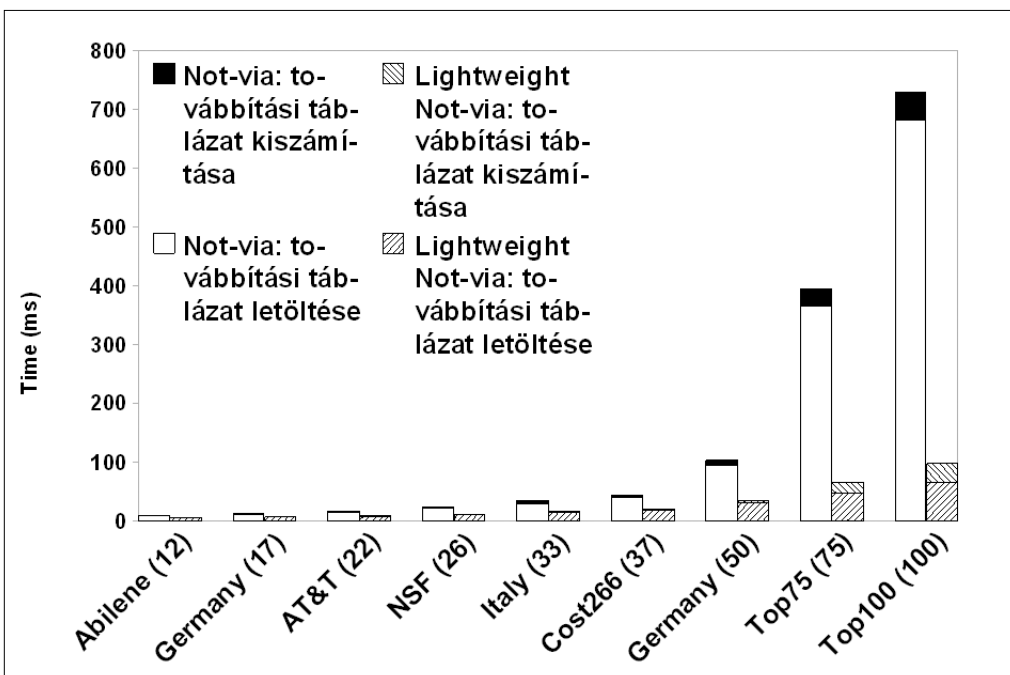
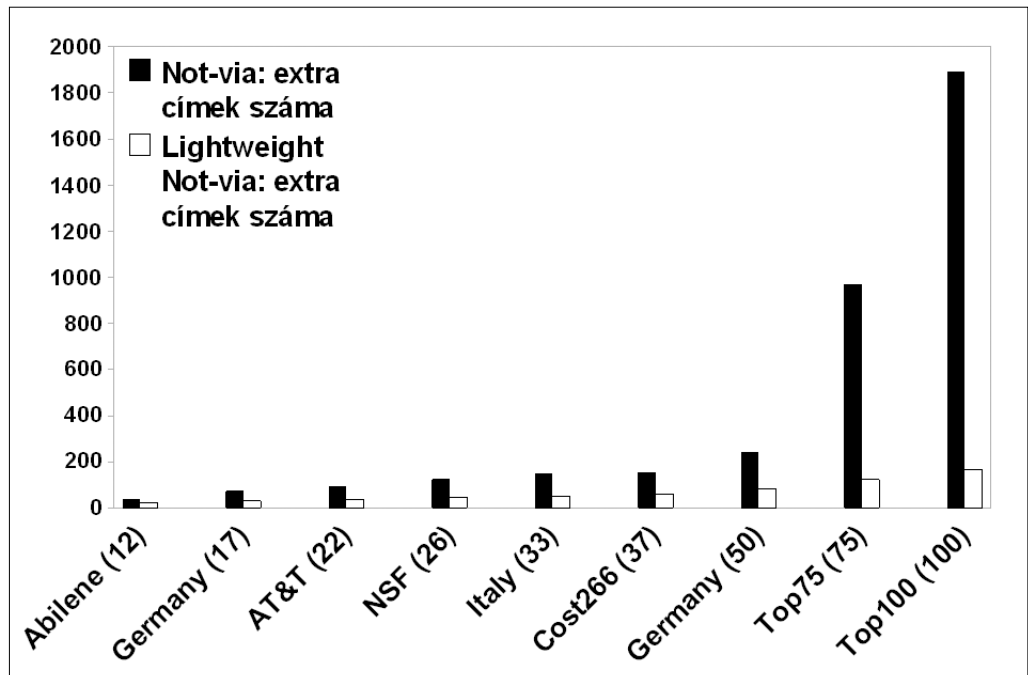
Igen fontos kérdés Not-via használata esetén a cím-menedzsment és a szükséges számítási komplexitás. Azért, hogy ezeket vizsgálhassuk, teszhálózatunkba mesterségesen néhány jól ismert topológia alapján Link State Advertisement (LSA) csomagokat juttattunk, ezzel szimulálva a kérdéses hálózatot. Hogy a LAN-ok hatását figyelembe vehessük a mérések során feltételeztük, hogy a topológia minden 5. csomópontja egy LAN-t jelképez.

A 2. és 3. ábrán az egyes módszerek által nyújtott teljesítmények láthatóak. Megfigyelhető, hogy a Lightweight Not-via mind a szükséges IP címek, mint a komplexitás terén jelentős előnnyel rendelkezik. Észrevehető továbbá, hogy módszerünk számítási komplexitása a jelenlegi, elkerülő útvonalat nem számító routerek teljesítményéhez mérhető, azaz körülbelül 100 ms-os nagyságrendű.

5. Összefoglalás

Az IP alapú gyors hibajavítás az egyik utolsó hiányzó technológia ahhoz, hogy az IP protokoll teljes mértékben képessé váljon megfelelni modern korunk kihívá-

2. ábra
Hibajavításhoz szükséges IP címek száma
(zárójelben a topológia csomópontjainak száma)

3. ábra
Az útvonalak kiszámításának és a továbbitási táblák feltöltésének ideje
(zárójelben a topológia csomópontjainak száma)

sainak. Cikkünkben bemutattuk a gyors hibajavítás szükségességének okait, valamint a lehetséges megoldások alapelveit.

A gyors hibajavítás elveinek szemléltetését a jelenleg legígéretesebbnek tartott Not-via addresses módszerrel keresztül szemléltettük, majd ismertettük a megoldást megvalósító prototípus rendszer tervezésekor, valamint a rendszerrel végzett mérésekkor tapasztalt tulajdonságait. Javasoltunk egy módosított megoldást, amely az eredeti algoritmus számos hiányosságát képes kiküszöbölni és mely, úgy hisszük, képes lehet arra, hogy a hálózati operátorokat az IPFRR módszerek használatára rábírja.

Köszönetnyilvánítás

Rétvári Gábor szerzőt a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János ösztöndíjjal támogatta.

A szerzőkről

ENYEDI GÁBOR 2006-ban szerzett M.Sc. diplomát mérnök-informatikusként a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen (BME). Azóta az egyetem Ph.D. hallgatója, valamint a Távközlési és Médiainformatikai Tanszék High Speed Networks laboratóriumának tagja. Kutatási területe a traffic engineering áramkörkapcsolt hálózatokban és az IP alapú gyors hibajavítás.

RÉTVÁRI GÁBOR felsőfokú tanulmányait a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Karán végezte, ahol 1999-ben okleveles villamosmérnöki, 2007-ben pedig doktori fokozatot szerzett. 2002 óta a Távközlési és Médiainformatikai Tanszék munkatársa. Kutatási érdeklődése elsősorban a QoS alapú útvonalválasztás és a forgalommenedzsment kérdéseire, illetve a hálózati folyamatok és a geometria matematikai elméletének mérnöki alkalmazásaira irányulnak. Több nyílt forráskódú tudományos célú szoftvercsomag fejlesztője és karbantartója, melyek C, Perl, illetve Haskell programozási nyelveken készültek.

Irodalom

- [1] Nelakuditi, S., Lee, S., Yu, Y., Zhang, Z.-L., „Failure Insensitive Routing for Ensuring Service Availability”, 11th International Workshop on Quality of Service (IWQoS), Monterey, California, USA, June 2003.
- [2] Innaccone, G., Chuah, C.-N., Mortier, R., Bhattacharyya, S., Diot, C., „Analysis of Link Failures in an IP Backbone”, ACM SIGCOMM Internet Measurement Workshop 2002, Marseille, France, November 2002.
- [3] Shand, M., Bryant, S., „IP Fast Reroute framework”, Internet Draft, Februar 2008.
online: <http://tools.ietf.org/html/draft-ietf-rtgwg-ipfrr-framework-08>,
- [4] Bryant, S., Shand, M., Previdi, S., „IP fast reroute using Notvia addresses”, Internet Draft, October 2008.
online: <http://tools.ietf.org/html/draft-ietf-rtgwg-ipfrr-notvia-addresses-03>
- [5] Szilágyi, P., Tóth, Z., „Design, implementation and evaluation of an IP Fast ReRoute prototype”, BME, Technical Report, 2008.
BME Tudományos Diákköri Konferencia'08 – Első díj,
online: <http://opti.tmit.bme.hu/~enyedi/papers/>
- [6] Enyedi, G., Rétvári, G., Szilágyi, P., Császár, A., „IP Fast ReRoute: Lightweight Not-Via without Additional Addresses”, elfogadva: INFOCOM Mini-Conference'09, Rio de Janeiro, Brazil, April 2009,
online: <http://opti.tmit.bme.hu/~enyedi/papers/>
- [7] Enyedi, G., Rétvári, G., Cinkler, T., „A Loop-Free Interface-Based Fast Reroute Technique”, 4th EURO-NGI Conference on Next Generation Internet Networks, Kraków, Poland, April 2008.
- [8] Cicic, T., Hansen, A. F., Apeland, O. K., „Redundant trees for fast IP recovery”, 4th International Conf. on Broadband Communications, Networks and Systems (BroadNets'07), Raleigh, North Carolina, USA, September 2007.
- [9] Enyedi, G., Rétvári, G., Császár, A., „On finding maximally redundant trees in strictly linear time”, beküldve: IEEE Symposium on Computers and Communications (ISCC'09), July 2009.
online: <http://opti.tmit.bme.hu/~enyedi/papers/>